

A JORDÁNSZKY-CODEX GYŐRI TÖREDÉKE.

Közlő: **Csontos János.**

A »Magyar Könyvszemle« legutóbbi füzetében kilátásba helyeztem azt, hogy a Jordánszky-codex győri töredékét, melyet Dr. Szombathy Ignác, reáltanodai tanár úr a »Hazánk« f. évi márczius 8-iki számában Csemez József, főigazgatósági tollnok úr könyvtárából hozott legelőször napfényre, s melyet a Nemzeti Múzeum könyvtára ez utóbbinak szivességéből beható vizsgálat alá vett, a jelen füzetben fogom részletesen ismertetni.

Ime beváltom ígéretemet, s számot adva a vizsgálat eredményéről alább egész terjedelmében közlöm a töredék bibliographiai leírását.

Előrebocsátom, hogy a töredéket, miután megszerzése iránt a Magyar Nemzeti Múzeum- és a M. T. Akademiával folytatott tárgyalások eredményre nem vezettek, Simor János bibornok-primás ő Eminenciája 300 forinton szerezte meg az esztergomi főegyházi könyvtár számára, hol tudvalevőleg a Jordánszky-codex zöme őriztetik, de melyből a töredékben foglalt levelek ekkorig hiányoztak. Félszázadot meghaladó lappangás után visszakerültek tehát az elveszettnek hitt levelek az anyacodexhez, az egyik gyűjtő mostoha oeconomiáját, mely a codexet megcsonkította, jóvá tette egy másik gyűjtő bőkezűsége, mely a megkerült töredéket irodalmunknak visszaszerezte. s ma már legnagyobb részében kiegészítve birjuk azon magyar nyelvemléket, mely irodalomtörténetünknek Mózes öt könyvét a középkorból egyedül föntartotta.

A töredék sorsa tehát véglegesen biztosítva van.

Mivel azonban az, mit az irodalombuvár a homályból napfényre hozott, az irodalomtörténet közkincsévé vált, mi, hogy ezen töredék iránt az érdeklődést szélesebb körben felkeltsük, s mó-

dot nyujtsunk a Jordánszky-codex még hiányzó, esetleg az ország valamely gyűjteményében lappangó, leveleinek felkeresésére és összehasonlítására, a vizsgálat alkalmával hivatásunkból folyó kötelességünknek tartottuk a töredék 46 lapjából a három legjellemzőbbet, a raudnitzi Lobkovitz-codex mintájára, lefényképeztetni s ezeket ismertetésünk megvilágításául a mellékelt fénynyomatu táblákon eredeti nagyságban bemutatni.

Szolgáljon e három lap buvárainknak buzdításul arra: hogy a régi magyar nyelvemlékek jegyzéke irodalomtörténeti kézikönyveinkben még koránt sincs egészen kimerítve, s hogy a hazai és külföldi gyűjteményekben eszközendő rendszeres kutatásokból ez irányban még szép eredményeket várhatunk. De térjünk a töredék ismertetésére.

Azt már említettük, hogy e töredék nem más mint a Jordánszky-codex csonka elejének kiegészítő része. Áll pedig ivrétben egy számozatlan és 22 egykoruan számozott, összesen tehát 23 beirt papírlévléből, melyek a szentírás vulgata szövege előtt állani szokott proömiumokból egy proömiumtöredéket, szent Jeromos levelét és egy egész proömiumot, a szövegből pedig a Genesis legnagyobb részét és az Exodus első két fejezetét foglalják magukban.

A Jordánszky-codex tényleges kiegészítéséhez hiányzik tehát még az 1-ső és 2-ik számozott levél, melyek a Jankowich gyűjteményéből a Magyar Nemzeti Múzeumba kerültek, továbbá a 4., 26. és 27-ik számozott levél és a számozatlan levelekből, (hol a szöveg előtti előbeszédék és magyarázatok szoktak állani) egy levél kivételével mind.

Fognak-e valaha e hiányzó részek az anyacodexhez még visszakerülni, azt előre meg nem határozhatjuk, de a győri töredék felderítése után lehetetlenségnek nem tartjuk. A bibliographiában a »habent sua fata libelli«-nek leghihetlenebb példáival találkozunk: egy becses kéziratnak gyűjtők általi szétदारabolása és szétदारabolt kéziratnak ismét együvé való összeillesztése éppen nem tartozik a lehetetlenségek közé.

Így lett szétदारabolva a Jordánszky-codex is, mely mint tudva van, eredetileg a nagyszombati Clarissa-apáczáké volt, honnét a szerzetnek 1782-ben történt eltöröltetése után Fába Mátyás, esztergomi főkáptalani jegyző birtokába került, ki azt

1820-ban Jordánszky Elek esztergomi kanonoknak elajándékozta. Ennek 1840-ben történt elhalálózása után a codex az esztergomi főegyházmegyei könyvtárra szállt, hol mai napig is őriztetik.

Mikor és melyik birtokos alatt szakították ki a győri töredéket az anyacodexből, azt pozitív adatok hiányában biztosan meg nem határozhatjuk. Valószínű azonban, hogy mikor a codex Jordánszkyhoz került, a töredék már hiányzott belőle.

E kérdés nagyobb megvilágítására felemlítjük a következőket: A Jordánszky-codexről irodalmunkban legelőször Gyurikovics Gy. a »Tudományos Gyűjtemény« 1833-iki folyamában (XII. k. 102. lap.) tesz említést,¹⁾ hol anélkül, hogy bibliographiai állapotát tüzetesen ismertetné, közli az Exodus 13-ik fejezetének 17-ik versét annak bizonyosságául, hogy itt az eredeti szövegben előforduló »philisteusok« a magyarban »jászokra« vannak fordítva. Ő tehát ez időben a codexet tanulmányozta. Említi, hogy a codex eredetileg a nagyszombati Clarissa-apácáké volt, hogy Jordánszky Elek Fába Mátyástól 1820-ban szerezte meg, hogy a XV. század végén vagy a XVI. század elején iratott, és az ó-testamentum néhány részének fordítását foglalja magában; de hogy teljes-e vagy csonka, arról egyetlen egy szót sem szól.

Utána Szlemenics Pál, pozsonyi tanár s akadémiai rendes tag 1834-ben már a Jordánszky-codex lemásolásával foglalkozik. Az általa készített másolat I. ső kötetében²⁾ az előlevélen olvasható, (Pozsonyban kelt) feljegyzéséből megtudjuk, hogy a codex eredeti szövege 1516 és 1519-ben másoltatott,³⁾ és hogy az erről a tulajdonos engedelmével vett másolat 1834. jul. 26-án már készen volt. Megtudjuk továbbá azt is, hogy a mostani tulajdonos a codex első lapjára sajátkezűleg latin nyelven feljegyezte, hogy a könyv eredetileg a nagyszombati Clarissa-apácáké volt, honnan 1782-ben a rend eltöröltetése

¹⁾ Volf György: Bátori László és a Jordánszky-codex bibliafordítása. Budapest 1879 4 l. — Értekezések a Nyelv- és Széptudományok köréből VII. kötet. X. sz. 1879.

²⁾ A. M. T. Akadémia kéziratárában.

³⁾ A. M. T. Akadémia 1836-iki évkönyvében Szlemenics felsorolva a codex tartalmát megjegyzi, hogy a birák könyve végén 1519 és János evangéliumának végén 1516. évszám olvasható.

után Tekintetes Fába Mátyás, esztergomi főszentszéki jegyző birtokába jutott, kitől ő 1820-ban Május 29-én ajándékba kapta.¹⁾

Szlemenics tehát Gyurikovicznál már egy lépéssel tovább ment s feljegyzéseiben a Jordánszky-codex bibliographiai állapotról, provenienciájáról és lemásoltatásáról elegendő támpontot nyújtott a buvárnak. Az ő másolatából tudjuk meg először egész biztosan, hogy a Jordánszky-codex a 28. levéllel kezdődik, az első huszonhét levél és a szöveg előtti levelek hiánya tehát ekkor lép fel először positiv alakban előtérbe. Megjegyzem még, hogy a másolat ugyanezen kötetében egy másik lapon még Gyurikovicztól és Döbrenteitől vannak feljegyzések, melyekben az első 1834. augusztus 1-én pozsonyi kelettel bizonyítja, hogy a másolatot az eredetivel pontosan összehasonlította, a második pedig, hogy azt 1834. augusztus havában átvette. A Jordánszky-codex másolata tehát ekkor már a M. T. Akademia birtokában volt. Azon körülmény, hogy Szlemenics és Gyurikovics feljegyzéseiket Pozsonyban keltezik, valószínűvé teszi azt, hogy a codex másolása és összehasonlítása Pozsonyban történt, hol a két tudós hivatalos állásánál fogva állandóan lakott, s hol az összehasonlítást másolás közben is megtehették; különben nem képzelhető, hogy a két vastag 4-edrétű kötet másolatot július 26-tól augusztus 1-ig egy hét alatt összehasonlíthatták volna.

Így indult a dolog, midőn Jankowich Miklós 1834-ben az »Egyházi Folyóirat« IV. füzetében²⁾ a Jordánszky-codexről szóló ismertetését közrebocsátotta.

Ő a codexet a Báthory-féle bibliafordítás másolatának tartja, s mondhatnók irányzatos okoskodással állítja, hogy az az elefánti pálos kolostorból került a Nagyszombatba telepedett

¹⁾ Volf György szerint a Jordánszky által a codex 1-ső lapjának alsó szélére sajátkezűleg irt feljegyzés eredeti latin nyelven így hangzik: »Librum hunc post abolitum A. 1782. Conventum Clarissarum Tirnaviae per se obtentum donavit mihi die 29. Maji 820. Splis D. Mathias Fába Notarius V. Capli Strigon. A. J. (Alexius Jordánszky m. p.) E.M.S.C. Sub Custos.«

²⁾ 89—93 l. »Biblia tudniillik a szent irás külön és eredeti magyar fordításainak öt példái« című értekezésében.

pálosok s ezektől Fába Mátyás birtokába. A codex bibliographiai kiállításáról azt írja: »három hüvelyknyi vastag s kisebb folioban tömött papiroson valószínűleg a XV-ik század második felében másoltatott, és Mózes öt könyvét és az ó-testamentumnak egy-két historikus és egy néhány prophetikus könyveit tartalmazza.«

Azt mondja továbbá, hogy a kézirat »már Fába halála után, minekelőtte Jordánszky püspök pártfogó szárnyai alá juthatott volna, a vak tudatlanság által mind elején, mind a végén megcsonkított és megkopasztatott.« Elismeri, hogy Gyurikovics a codex provenienciáját tőle különbözőleg állítja, de »én« ki a magyar litteratura legjelesebb emlékének t. i. ezen codexnek első leveleit birom, itt kinyilatkoztatott tudósításomat is ugyanattól a kitől a ritkaság említett részét nyertem, melyhez ragasztva figyelmeztetésemet,« a fordítást ezentúl annál inkább Báthorynak tulajdonítom stb.

Hogy mikép jutottak e codexből a Genesis első levelei Jankowich birtokába, erről ő maga ugyanezen czikkében így ír: »Hozzám valóban reménytelen úton — Nagyszombat városát illető régiebb magyar nyelven irt levelekkel jutottak Mózes könyveinek (Genesisnek) vagyis a szent Bibliának két első levelei.«

Arra nézve, hogy a Jordánszky codex csonka eleje melyik levéllel kezdődik, Jankowich így nyilatkozik: »A Méltóságos püspök kézírata csak a 40-ik lapon kezdődik — így 36 lapjai immár örökre elenyésztek, ha valamely nagyszombati tudósabb kézbe a jobb szerencse által véletlenül nem jutottak.« Így adja elő Jankowich 1834 ben a codex bibliographiai ismertetését.

Meg kell itt jegyeznem, hogy a codex azon két levelét, melyek Jankowich birtokában voltak, 1834 ben Szalay László lemásolta, s másolata a Jordánszky-codex másolatában a M. T. Akademia kéziratái közt őriztetik.

Horvát István, ki »a magyar nyelv régi maradványai« című értekezésében a Jordánszky-codexet a Tudományos Gyűjtemény 1836-ki folyamában ismertette, (III. 114 l.) bevallja, hogy magát a codexet nem látta, de Szlemenics nyomán állítja, hogy

az 1516. és 1519-ben másoltatott és hogy elejéről Jankowich szerint 40 lap vagyis 20 levél hiányik. Nagy-Elefánti provenienciájáról azonban Jankowich állításával szemben megjegyzi, hogy Ányos Pál »Báthory László magyar bibliájának kéziratát az elefánti monostor könyvtárában, a szerzetes rend szétosztása előtt már siker nélkül kereste.« Ez alkalommal közli Horváth a Jankowich tulajdonában levő töredék után a Jordánszky-codex 1-ső levelének hasonmását.

Toldy Ferencz¹⁾ a Jordánszky-codex ismertetésében némelyekben Szlemenics s némelyekben Jankowich álláspontját fogadja el. Ő a codexet a Báthory-féle bibliafordítás másolatának tartja, melynek ó-szövetségi könyvei a birák könyve után olvasható évszám szerint 1519-ben, az új szövetségéi pedig, mint a János Evangeliuma végén levő évszám mutatja, 1516-ban készültek, s mely a nagyszombati clarissa apácák 1782-ben történt eltöröltetése után Fába Mátyás s ettől Jordánszky Elek tulajdonába jutott. Elmondja, hogy elejéről 20 levél hiányzik, melyekből kettő Nagyszombatban Jankowich birtokába került, és hogy a végén csonka. Tartalmazza: Mózes II. könyvét a VI. r. 7. versétől kezdve, s a III., IV. és V. könyvét, Józsuá könyvét, a birák könyvét, a négy evangelistát, az apostoloknak járásáról való könyvét, az apostoloktól irt epistolákat (ügynevezett canonicus levelek) és sz. János evangelista látásáról való könyvét; de hogy melyik levéllel és fejezettel szakad meg a codex, azt boldogemlékű tudósunk nem említi.

Mindezeknél alaposabban tárgyalja a Jordánszky-codexet: Volf György, ki »Bátori László és a Jordánszky-codex Bibliafordítása« című nagy tárgyismerettel irt értekezésével²⁾ lényegesen hozzájárult az e kérdéstről irodalomtörténetünkben a kritika rovására létező téves nézetek tisztázásához. Reánk nézve értekezésének csak azon része tartozik, mely a codex bibliographiáját tárgyalja, s melyből megtudjuk, hogy értekező a codexet

¹⁾ A Magyar Nemzeti Irodalom története. Pest 1862. II. kötet. 87., 104–106 l.

²⁾ Budapest 1879. Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. VII. köt. X. sz.

átvizsgálta, s azt elején csonkának találta; és pedig hiányzik belőle 27 levél, mert a 28-ik már meg van a codexben, a végén azonban sem »megkopasztva«, sem megcsonkítva nincsen. Iratási esztendejéről és provenienciájáról egészen úgy nyilatkozik mint Szlemenics, s teljes szöveg szerint közli Jordánszky-nak a codex 28-ik, (akkoriban első) levelén levő főntemlítettem feljegyzését. Ő az utolsó, ki a codex beható vizsgálatával foglalkozott.

Mindezen ismertetések egybevetéséből azon következtetésre jutunk, hogy a Jordánszky-codex vizsgálatával saját vallomásuk szerint tulajdonképen csak Gyurikovics, Szlemenics és Volf foglalkoztak; a többiek közül Jankowich okoskodásaival s Toldi tévedéseivel azon benyomást teszik ránk, hogy a codexet nem látták; Horvát István pedig maga bevallja, hogy nem láthatta.

Ha most mindezekből levonjuk a tanulságot, feltűnik mindenekelőtt Gyurikovics felületessége. Ő mint tudós és szakértő gyűjtő illetékes volt a codex alapos megvizsgálására, mégis ennek csonka voltát egészen elhallgatta, holott mint Volf György úr szivességéből tudom, Jordánszky a codex számozott 28-ik levelére még azt is feljegyezte, hogy elejéről 27 levél hiányzik. Feltűnő továbbá, hogy Gyurikovics 1834. aug. 1-én a codexet Szlemenics-szel másodszer átvizsgálta s újból meggyőződött annak állapotáról, s még sem vette észre az elején létező hiányt, hanem közönyösen minden észrevétel nélkül túrta Jankowich téves állításait, hogy a codex elejéről 20, illetőleg 18 levél hiányzik; s tartózkodó állásából akkor sem lépett ki, mikor e tévedést Horvát István is átvette. A codex tartalmát is csak igen futólagosan említi. Általában mi Gyurikovics egész eljárását igen discretusnak találjuk, mely azon benyomást teszi ránk, mintha leplezni akarna valamit, s többet elhallgat mint a menyit mond.

Egészen másképen vagyunk Jankowich-chal. Ő ellenkezőleg nagyon is sokat tud a codexről. Mindenről vannak adatai. Csak-hogy találóan mondja Volf, hogy ezek: »hol hézagosa, hol bizonytalanok, hol pedig egyenesen valótlanok.« Ő benne a tudós a gyűjtővel igen sokszor ellentétbe jött; s mig tudományos dol-

gozatai széles történeti, irodalomtörténeti s főleg bibliographiai ismeretekről tanuskodnak, addig azon feljegyzései, melyeket mint gyűjtő gyűjteménye nevezetesebb ritkaságairól hagyott hátra, sok érdekes jegyzet mellett valótlanságot is tartalmaznak, sokszor irányzatosak — s a kritikát nagyon kihívják. Ezeket mindig óvatosan szoktuk fogadni. Így vagyunk a Jordánszky-codexről szóló ismertetésével is.

Ebben Jankowich először: minden áron be akarja bizonyítani, hogy a Jordánszky-codex nem más mint a Bátori-féle bibliafordítás másolata, másodszor pedig leplezni akarja, hogy a nála levő első két levelet kitől szerezte. Az elsöre azért van szüksége, hogy a saját töredékének becsét emelje; a másodikra, hogy a nagy kincset valahogyan el ne veszítse.

Ezért ignorálja aztán Jordánszkynek ismert feljegyzését a codex provenienciájáról, hanem hallomás után új kombinációt hoz forgalomba, s Elefántra és Buda sz. Lőrinczre származtatja a codexet. Ignorálja azt is, hogy a codex iratási esztendeje t. i. 1519. és 1516. a szövegben ki van téve, hanem váltig állítja, hogy az iratási idő a XV. század második felében keresendő. Jordánszky feljegyzésében megmondja, hogy a codexet Fábától kapta, és hogy elejéről 27 levél hiányzik, Jankowich tudni véli, hogy a hiányzó levelek Fába halála után veszttek el, és pedig szám szerint 20, illetőleg 18. Ez utóbbi tévedését azonban a saját kézirat-gyűjteményéről készített latin jegyzékében¹⁾ akkép igazítja helyre, hogy a Jordánszky-codex elejéről 25 levél hiányzik. (Ab initio 25 folio mutilatus.)

Hogy Jankowich a Jordánszky-codex első két levelét gyűjteménye számára meg tudta szerezni, azon épen nem csodálkozunk. Nagyszabásu gyűjtő volt, ki gyűjteményét európai hirre emelte, s kinek a hazában és a külföldön mindenütt voltak összekötöttései. Azt is megtudjuk magyarázni, hogy mért hallgatja el, hogy kitől és milyen körülmények között jutott a két említett levél birtokába, — de talány előttünk az, hogy mért hallgatott velök egész 1834-ig és mért szolt rólok először csak akkor, mikor a szólásra Gyurikovics által mintegy provocálva volt?

¹⁾ Cod. MSS. Lat. fol. 39, a Nemzeti Múzeum könyvtárában.

Nekem úgy látszik, hogy Jankowich a Jordánszky-codex sorsáról igen is jól volt informálva. Tudta jól, hogy miként lett az megcsonkítva — s tudhatta azt is hogy a birtokában levő leveleken kívül létezik még valahol egy más töredék. Ide látszik czélozni, midőn mondja, hogy a codex elejéről való levelek elenyésztek »ha csak valamely nagyszombati tudósabb kézbe a jobb szerencse által véletlenül nem jutottak.«

Ha azonban ennek daczára a csonka részből két levélnél többet szerezni nem tudott, ez azt mutatja, hogy oly akadályokba ütközött, melyeket leküzdeni még ő sem tudott, ki különben mint a nagy gyűjtők általában scrupulosus épen nem volt.

Hogy a Jordánszky-codex sorsát ismerhette, valószínűvé teszik gyakori érintkezései Nagyszombattal, hol, mint a Nemzeti Múzeum könyvtárában levő gyűjteménye mutatja, több becses kéziratot szerzett; így 1801-ben itt vásárolt 40 aranyon egy fényes kiállítású Aretinus-codexet melyről jegyzeteiben mondja: »fuit mihi anno 1801. tanquam cimelion Bibliothecae Corvinianae Tyrnaviae a 40 # oblatu. ¹⁾

Feltehetjük tehát, hogy ily kirándulások alkalmával Jankowich magát a Nagyszombatban létező ritkaságokról alaposan tájékoztatta, s több mint valószínű, hogy figyelmét a Fába birtokában levő magyar biblia sem kerülte ki.

Ez utóbbi feltevésünk mellett elég felhoznom azon körülményt, hogy e bibliából az első két levelet már akkor birta, mielőtt az Jordánszky birtokába került volna.

Nem mondja ugyan Jankowich, hogy mely időtől fogva bírja a két levelet s így nem tudhatjuk, valjon a győri töredékkel egyszerre vagy pedig külön lettek-e azok az anya-codexből kitépve, de miután Jordánszky a codex 28-ik levelére azt jegyezte fel, hogy azt Fábától 1820 máj. 29-én kapta és hogy elejéről 27 levél hiányzik, el kell fogadnunk azt, hogy a codex már mielőtt az ő birtokába jutott, mindenesetre pedig mielőtt a feljegyzést rávezette volna, csonka volt. E feljegyzés alapján a

¹⁾ Cod. MSS. Lat. quart. 395, a Nagy Ist.-féle gyűjtem. a Nemzeti Múzeum könyvtárában.

a codex megcsonkításának idejét csak 1820 előtt lehet keresnünk, bár arra alig van kilátás, hogy a megcsonkítónak nyomára akadjunk.

Azt azonban constatalhatjuk, hogy a Jankowich-féle és a győri töredéket erőszakkal szakították ki az anyacodexből; s a kitépott levelek szélein tapasztalható csonkítások még arról is tanuskodnak, hogy az ismeretlen csonkító a művelet végrehajtásánál még kést sem használhatott, hanem csak kézzel tépte ki a leveleket, úgy látszik tehát, hogy a munkához sok ideje nem volt, hanem felhasználta a legelső kedvező alkalmat s a codexből annyi levelet tépott ki, a mennyit egy fogásra egyszerre markolhatott. Hogy pedig zsákmányául éppen a codex elejét, hol a hiány legszembetűnőbb és nem a közepét, hol az kevésbé észrevehető, választotta, ez arra enged következtetni, hogy tettét oly rutinírozott gyűjtő befolyásolta, kinek tudomása volt arról, hogy az akkor ismert régi magyar nyelvemlékek között, ezen codex az egyedüli, mely a szentírás ó-szövetségi könyveinek magyar fordítását legteljesebben foglalja magában, s így tudta azt is, hogy annak elejéről, Mózes első könyvéből néhány levél birása a gyűjtőre nézve legtöbb beccsel bir azért, mert a bibliának éppen ezen része régi magyar nyelvemlékeinkben egyáltalában nincs meg.

De bármily motivumok működtek közre a Jordánszky-codex megcsonkításánál, ma, midőn azt a győri töredék megszerzése által legnagyobb részben kiegészítve tudjuk, irodalomtörténetünk érdekében sokkal jobban örvendünk az annyi időn át elveszettek hitt és most megkerült töredéknek, hogysen megcsonkítására vonatkozó combinációinkat még tovább fűzzük. Mellőzük vándorlási történetét is, mely iránt megbízható adataink nincsenek, hanem áttérünk részletes ismertetésére.

* * *

A Jordánszky-codex győri töredéke, mint említettük, ivrében egy számozatlan és 22 egykorúan számozott, összesen tehát 23 teljesen beirt papirlevélből áll. Magassága 28, szélessége 21 centimeter. Tartalmazza: a számozatlan levélen a proëmiumokat, a számozottakon pedig a Genesist a IV. fejezettől kezdve végig,

és az Exodus első két fejezetét. A szöveg iratási esztendeje a leveleken kitéve nincsen, mivel azonban az anyacodexben a birák könyve után 1519 évszám olvasható, nagyon valószínű, hogy ezen töredék is, mely az ó-szövetség elejét képezi, szintén ezen időben készült. Az írás jelleme: góth minuscula, mely mindinkább a cursiv felé hajlik; vonásai és ductusa után itélve úgynevezett átmeneti írás,¹⁾ melyet ép úgy lehetne a XV. század végéről, mint a XVI. század elejéről valónak tartani, ha az iratási év az említett helyen kitéve nem volna.

Így magyarázhatjuk Gyurikovics és Jankowich tévedéseit, kik a Jordánszky-codexet XV—XVI. századnak tartották, mivel a kitett iratási év kikerülte figyelmöket.

Az írás beosztására nézve a győri töredék általában kéthasábos, s csak a számozatlan levél első lapján foly egy hasábon. A szöveg csinosan, de hibásan van írva; a rubricator az egészet gondosan kifestette, s itt-ott szórványosan javításokat is tett. Egy hasábra átlag 49 sor esik. A fejezetek vörös felírásokkal és kék, vörös vagy zöldszínű initialékkal kezdődnek. Mindössze 43 nagyobb kezdőbetű van a töredékben, egytől egyik uncialis formában. Említést érdemel az is, hogy minden hasáb tekintet nélkül arra, valjon kezdet-e vagy folytatás, nagy írott betűvel kezdődik. Ternio- vagy custos-jelzések nincsenek a töredékben. A levelek miniummal vannak számozva, és pedig római számjegyekkel. Minden levél első lapján, a második hasáb fölötti szélen rá van vezetve a folium szónak első három betűje és a megfelelő levél szám, például: fol. III., fol. V., fol. VI. s így tovább egész fol. XXV-ig. Ez egykorú számozást mi is elfogadjuk, s ismertetésünkben mindig erre fogunk hivatkozni.

Az egykorú számozáson kívül a levelek felső szélein rubrumban még ezen egykorú felírás jön elő: »Genesis könyve« és pedig úgy, hogy a »Genesis« szó rendesen a levél második lapjára, a »könyve« pedig a levél első lapjára esik.

¹⁾ Az átmeneti írás leginkább egy század végén és más század elején fordul elő, s egyike azon írásoknak, melyeket, (mivel egy másoló iskola írásbeli jelleme körülbelül 20—30 év alatt alig változott) ha évszám-mal jelölve nincsenek, egész praecisioval meghatározni föltte nehéz.

A töredék különben elég jó karban van. Levelei ugyan a nedvességtől sok helyütt vízfoltosak, de legnagyobb részt épek, s a szöveget majdnem sértetlenül főtartották. Csak az 5-ik levél jobb szélén ejtett az erőszakos kiszakítás a szövegen némi csorbát, hol az utolsó sorok elejéről a kezdőszókat többnyire megcsonkította. Félig be van hasítva a számozatlan levél is, melyet újabban fehér papírszalaggal ragasztottak be, de a szakítás a szövegnek nem ártott. Hasonlóképen érintetlenül hagyták a szöveget azon csonkítások is, melyek csak a töredék tiszta papírszéleit sujtották.

Megemlítem még, hogy a leveleken két helyütt vörös, kék, zöld és sárgaszínű lombozatos diszítések vannak, melyeknek azonban, kezdetleges kivitelök miatt, csak műveltségtörténeti becsök van. Sem a másoló, sem a rubricator neve a leveleken kitéve nincsen.

Áll pedig a töredék egy számozatlan levélből, továbbá a III. és a IV—XXV-ig terjedő számozott levelekből.

A számozatlan levél, a Jordánszky-codex előleveleihez tartozik, s nem más mint a szentírás vulgata szövege előtt állani szokott előszónak (prologus) utolsó levele (folium). Ezzel indul meg a töredék.

Hány ilyen levél előzhette meg a szöveget, helyesebben hány levélből állott a prologus, azt biztosan meg nem határozhatjuk. Erre nézve a XV. századi kézirat- és nyomtatott biblia kiadások nyújthatnak némi támpontot. Így azt sem tudhatjuk egész biztonsággal, hogy a töredék prologusából hány levél hiányzik még voltaképen.

A számozatlan levél szövege az első lapon egy pröemium végső soraival kezdődik ekképen: »Zÿz emle kÿnek hw sÿrÿa-wal eelnek mÿnd az Zentec kÿk zent zeretethben eel nec te va g mÿnden zyweknek gheryedetes vÿlagossaga kÿk naponked te zep zynedet kÿwansagal neezÿk Te va g mÿnden teghed zere th g gondolkodó aÿotozo es kÿwansagal kereso lelkeknek eresseghe es ÿdwessegre menendö vota Te va g kÿ myndent az menyekre vonzaz es ez halando wÿlagthwl el zakasztaz. Te kÿ minden vezedelemthwl meg mentez ez mÿnden ÿstenÿ yokkal eremekkel meg elegheÿtez kÿth agyon nekwnk attÿa fyw zent lelek erek-kwl erekkee Amen.«

Ezután ugyanott szent Jeromos levele következik, mely a lap hátralevő részét egészen igénybe veszi s a következő felírással bír.

»Bodogsagos zent Jeronimus doctornak Epi-
stolaĵa Moises prophetanac ewth kenwenek A ĵan-
lasaroleg Jambor pispek barattĵanak.«

Eleje: »TE kŷwansagos leweledet eremesth vettem oh ze-
rethe baratom desiderĵ, kyben kerz hog en Moises proffetanak
kenweth kŷ eellenew alat hŷwattatĵk pentatewcon sido zorol
deakŷ nelwre valtoztatnam, ŷollehet ŷghen vezedelmes dolog
legĵn es az en ream vgato nelwesekthwl sok bantasom legĵn:
kŷk azt kŷltĵk hog az reghŷ hethwen maĵarazo doctorokat, ez
en wyonnan valo maĵarazasomal el akarom foĵtanŷ es reken-
tenŷ« stb. Vége: »Meeg es kerlek koĵonsegel kŷ ezt Irom seghe-
hetek igy ymaczagwal amen.« (Lásd ezen lap hasonmását első
mellékletünkben a füzet végén.)

A számozatlan levél második lapja kéthasábos s kezdete-
ges kiviteli kék-, vörös-, sárga és zöldszínű lombozatokkal van
diszítve. Különösen az alsó lapszélen és a második hasábon levő
diszítés jellemző. A festésnek műtörténeti becse nincsen, de mi-
veltségtörténeti szempontból érdekes.

Az első hasáb homlokán fekete tintával »Aliud prohemium«
felírás olvasható, mely a második bevezetést jelzi. Ez az első hasá-
bot egészen igénybe veszi. Kezdet e: »Az vr Istennek zent ma-
lattĵa mŷat el kezdet ken'nek nŷlvaban valo bel ŷktatasara meg
kel thvdnwnk. Mert Moises proffetanak csak ewt kenwe vaĵon
es leelettetĵk Istenŷ zent akaratnak ŷwendŷ ŷdŷknek es dolgok-
nak abrazattŷoknak ŷsmeretŷre« stb. Vége: »az reghy zent attyak-
nak ŷgeeretŷ es fogadasa zerent Amen.« Mindjárt ezután vörös-
ben: »Moysesnek elsew kenywe« felírás következik, mely a hasáb
utolsó sora.

A második hasábot félig színes diszítés foglalja el, míg a
másik felét: »In principio creavit deus celum et terram« kez-
detű latin szöveg egészen »congregentur aque que sub celo sunt in
locum unum et appareat arida« versig veszi igénybe. Ezzel a
számozatlan levél tartalma ki van merítve. (Lásd a második
műmellékletet.)

A számozatlan levél után a III-ik számozott levél következik, mely a töredék legelső számozott levele. ¹⁾ Itt kezdődik a tulajdonképeni szöveg a Genesis IV. fejezetének folytatásával, s megszakad a XXV^b levélen az Exodus második fejezetének közepén.

Könnyebb áttekintés végett adjuk a töredék tartalomkimutatását a szöveg fejezetei szerint a mint következnek, megtartva mindenhol a fejezetek eredeti inscriptióit.

Megjegyzem még, hogy a fejezetek a levelek hasábjain szorosán egymás után következnek, s az egyik fejezet utolsó sorát nyomban a másik fejezet inscriptiója váltja fel.

A III.^a levél tehát a negyedik caput folytatásával veszi kezdetét az első hasábon eme szavakkal: »Ký megh nýtaa hw zaÿat es be fogadaa te atýadffýa- nak weereeth.« Végződik e caput a 2. hasáb 7. sorában ezen mondattal: »Ez kezdee wr ýstennek neweet hýwnýa.

»E w t e d Caput.«

Kezdősorai: »EZ ymaran adam nemzethseegeenek kenýwe« stb. Végződik a III^b levél. 1. hasábjának közepén túl e sorokkal: »Noe kedegh mýkoron ýmaran ewth zaaz eztendõs vona, zýle három ffýakat, kyknek newõk Sem, Kam es yaffeth.«

»H a t o d Caput.«

Kezdősorai: »MJkoron azerth megh keztenek vona sokas- swlný emberek.« stb.; ezen caput betölti még az egész második hasábot, hol »es egy senghný legýen magassaga« szavakkal megszakad. E caput vége tehát, valamint a következő 7. és 8. caput egészen, és a 9. caput eleje, melyek az eddig még lappangó vagy elveszett, IV. levélen voltak, hiányzanak. A IV-ik levél tehát a töredékben nincs meg.

Az Va levél a 9. caput következő soraival kezdődik:

»Mýkeppen mýnd az zõlddellew fyweketh myndeneketh nektõk attam« stb.

¹⁾ Az I. és II. levél mint már említettem a Jankowich gyűjteményéből a Nemzeti Múzeumban vannak.

Végződik ugyanezen Va levél 2. hasábjá közepén túl e sorokkal: »Es teleenek mynd hw napyay kylencz zaaz ewthwen esztendöre es mwleek kýwe hw nagy jó veensegheben.«

»Týzed Caput.«

Kezdősorai: »Ezek azerth Noe ffyaýnak nemzethseghý Sem Kam es ýaffeth.« Végződik az Vb levél 1. hasábjának vége felé következőleg: »ezekből zarmazanak el minden nemzethseghék ez feldnek zýneen az vyz özönnek vtanna.«

»Tyzen eeggýed Caput.«

Kezdődik ekképen: »VAla kedegh az niep mynd ez egheez felden ég nýelwo« stb. Végződik a VIa levél 1. hasábjának 19. sorában eme mondattal »es vgýan oth kýwe mwleek aran newo varasban.«

»Tyzen kettéd Caput.«

Kezdősorai: MOnDa azert wr ýsten Abramnak Mený ký ez the feldedből« stb. Végződik a VIa levél 2. hasábjának vége felé e sorokkal: »es paranczalwan ffaraho ky keseeerek hwet hw yozagawal.«

»Tyzen harmad Caput.«

Kezdődik ekkép: »JEwe kýwe azerth Abram egyptomból« stb. Vége a VIb levél 2. hasábjának 7. sorával. Befejező mondata: »es oltarth zerze oth wr ýstennek.«

»Tyzen Neegyed Caput.«

Kezdősorai: »LEn azonkezben hogy tamadanak ffele az pogan kýralýak Negýen« stb. Végződik a VIIa levél 1. hasábjának 17. sorában eme mondattal: »Az nepeknek rezóknél kýk kýk en welem ýettenek.«

»Týzen ewted Caput.«

Kezdősorai: ENek wtanna zozath yewe wr ystenttwl« stb Végződik a VIIa levél 2. hasábjának közepén túl e sorokkal: »nemzetednek adom ez feldeth egyptomnak výzeetwl foghwa, az nagy ewffratenek výzeeyglen.«

»Tyzen hatod Caput.«

Kezdősorai: »SARay azerth Abramnak felesseeghe nem ghozoth vala meegh magzatoth.« Végződik a VII^b levél 1. hasábjának alulról 5. sorával. Befejezése: »keth negýwen ghath eztendeý vala Abram mýkoron agar zýlee hwneký ýsmaelth.«

»Tyzen heted caput.«

Kezdősorai: »MJkoron azerth kylenchwenkylencz esztendos kezdet vona Abram leennyý« stb. Végződik, a VIII^a levél 1. hasábjának vége felé e sorokkal: »mykoron mynd ghaza neepevel es hozýa tartozokkal kernýwl mefelteteenek

»Tyzen Nyoltzad Caput.«

Kezdősorai: »NEky ýeleneek azerth wr ýsten Mambrenek wolgyeeben« stb. Végződik a VIII^b levél 2. hasábjának elején e sorokkal: »Abraham kedeegh esmegh helyeere teree.«

»Tyzen kylentz Caput.«

Kezdősorai: »JEweenek azerth keth Angýalok Sodomaban estwe felee« stb. Végződik a IX.^a levél 2. hasábjá vége felé e sorokkal: »ký leen az amonitaknak attýok matwl foghwa «

»Hwzad caput.«

Kezdősorai: »SARat ez azerth latogata megh wr ýsten mýkeppen megh ýgyeertte« stb. Vége a IX.^b levél 2. hasábjának sorával eme mondattal: »es veen felesseeghet hw annýa neký egyptomnak feldeerel.

»Hwzon egy Caput.«

Kezdősorai: »ANnak vtanna egy kewes ydew el mwlván keserttee megh wr ýsten Abrahamot« stb. Vége a X.^a levél 1. hasábjának közepén túl e sorokkal: »Megh teree azerth Abraham hw zolgayhoz, es meenenek eegytembe Berssabenak varasaban es ot lakozanak.«

»Hwzon kettöd Caput.«

Kezdődik a X.^a l. 1. hasábjának vége felé a 12. sorban alulról e sorokkal: »SARANak kedeegh azon kezbe teleek zaaz hwzon

heeth eztendev« stb. Végződik a 2. hasáb vége felé. Végsora: »vala Abrahamnak erekeghwl hethnek ffýáýtl« Ugyanitt olvasható a felírás:

»h w z o n h a r m C a p u t.«

Ezután e hasábon még négy sornyi szöveg következik. — Eleje: »ABraham kedeegh ýmaran veen vala es sok ýdew« stb Vége a XI.^a l. 2. hasábjának közepén túl e sorokkal: »banattýa törttenth vona hw annyának halalan tellýesseghel mýnd megh engheztelnee.«

»h w z o n N é g C a p u t.«

Kezdődik a XI.^a l. 2. hasábján e sorokkal: »Abraham kedeegh veen mas felesseeghet maganak,« stb.; végződik a XI.^b l. 2. hasáb 21. sorával imigyen: »kýk mýnd ketten megh bantottaak vala Jacobnak es Rebeca azonnak lelkeet«

»h w z o n e w t h c a p u t.«

Kezdősora: Megh venhedeek azon kezbe ýsaak es megh homalýoswltanak vala hw zemeý.« Végződik a XII.^b l. 1. hasábjának vége felé e sorokkal: »ha Jacob ez feldnek nemzety kózzól veend feleth maganak towabba ne akarok eelnem.«

Ugyan e hasábon van még a:

»h w z o n h a t c a p u t«-ból

még 8 sornyi szöveg. A fejezet kezdete:

»NOzýa hýwan azerth ýsaak Jacobot es megh áldaaw hwtet.« Vége a XIII.^a l. 1. hasáb 14. sorában: »Es mýndenekből kýketh ennekem adandaz deezmat adok teneked.«

»h w z o n h e e t C a p u t.«

Kezdődik: »MEne el azert Jacob napkelet felee« stb. végződik a XIII.^b l. 1. hasáb 7. sorával így: »es zýle ffyath, es newezee hwtet Judasnak, Es annak vtanna meghalla zýlestwl.«

»h w z o n n y o l t z c a p u t.«

Kezdősora: »LATHwan azerth Rachel hogy meddew vona« stb. Végződik a XIV.^a l. 1. hasáb 14. sorával ekképen: »es

nagy sok Barmaý es ýozagýh leenek, zolgaý zolgalo leaný theweey, ýohay es zamary.«

»h w z o n k y l e n c z C a p u t.«

Kezdődik: MIkoron kedegh meg hallotta vona Jacob Laban fýaýnak zwggodasýt« stb.; végződik a XV.^a l. 1. hasáb vége felé e sorokkal: »Laban kedegh felkelwen azon ecýel megh apolgataa hw fýaýth és leanýt es megaldwan hwketh hw hazához teree.« Ugyanitt veszi kezdetét a

»h a r m y n e z a d C a p u t.«

A következő szöveggel: »JAcob kedegh crede el azon wton howa kezdeh vala menný;« végződik a XV.^b l. 2. hasáb közepén e szókkal: »myerth meg ýtötte vona az angyal hw tomporanak taghýat es el ameelth vona raytta.«

»h a r m (i n c) e g y C a p u t.«

Kezdősorai: »FEl emelween azerth Jacob hw zemeýt lataa ýewen hw attyaffýat esawth« stb. Végződik a XVI^a levél 2. hasábjának 14. sorával következőképen: »és oth olthart zerezwen hýwa hw raytta ýzraelnek eress ýsteneet.« Közvetlenül utána következik a

»h a r m (i n c) k e t h c a p u t.«

Kezdeté: »Azon kőzben kewes ýdew el mwlvan monda vr ysten Jacobnak« stb.; vége: a XVI.^b l. 2. hasábjának közepén túl e sorral: »es temeteek el hwtet Esaw es Jacob hew fýaý.« Ugyanitt van a:

»h a r m (i n c) h a r o m c a p u t.«

Kezdődik e sorral: »Ezek kedegh Esawnak nemzethseghý« stb. Végződik XVII.^b l. 1. hasáb 9. sorával ekképen: »Lakozek kedeg Jacob kanaannak feldeen. kýn hw attýa es lakozot vala es ezek hw nemzethseghý.«

»h a r m (i n c) N e e g y c a p u t.«

Kezdősorai: »JOfseff mykoron týzen hat cztendős vona. barmot órýz vala hw attýaffýaýwal« stb. Vége a XVIII^a l. 2.

hasábjának 16. sorában eme mondattal: »az kalomarak adak el Joseffeth egyptomba ffwyffar new (sic) papnak, ffaraho off mestereenek es hadnaggyanak.«

»harm(inc) ewth caput.«

Kezdeté: »Z Alla le azerth Joseff egyptom ba es wr ýsten vala hw vele« stb. mondattal; végződik a XVIII.^b l. 1. hasábjával eme szavakkal: »wr ýsten vala kedeg hw es myndenben ygazgattya az hw wtath.«

»harmýntz hatod Caput.«

Kezdősorai: »Ezek azerth ezenkeppen lewen törteeneek hogy azonközben az kýrlnak keth off mesterý vetkhözneenek« stb. Végződik a XIX.^a l. 1. hasábjának közepén túl e sorokkal: »Az kedegh kýnek ýo zerenghaya leen el felethkőzeek hw almanak magýarazo mestereeról.«

»harm(inc) heet caput.«

Kezdődik e sorokkal: »KEth eztendőknek kedegh vtanna Lata almath ffaraho« stb. Végződik a XIX^b levéllel. Vég-sorai: »de meegh kýwól orzagból es oda yewnek vala gabornerth.«

»harm(inc) nyólc caput.«

Kezdősorai a XX^a levél első hasábjának kezdetén: »MEgh halwan azert Jacob hogy eledelth arwlnanak egyptomban« stb. Végződik a XX.^b levél 1. hasábjával. Vég-sorai: »howa mentek be vyzýtek ez en veenseghemet nagy banattal poklokra.«

»harmyntz kylench caput.«

Kezdődik a XX.^b levél 2. hasábjával e sorokkal, »Azon közben kezdee az ehseg mynd az eghez földeth eressen gyetrený« stb. Végződik a XXI.^a levél 2. hasábjának vége felé. Vég-sorai: »eenek azert es ýnak hw vele es mynd megh eleghődeenek.«

»Negywen Caput.«

Kezdete: »PARanczola azert Josef hw saffaranak mondan« stb. Vége: a XXII.^a l. 1. hasábjának 7. sorával: »es en atyam nyomorwsaganak býzonsága leegýek.«

»Negýwen egy Caput.«

Kezdősorai: »NEM enýezthetý vala el towabbaa ennenmagat Josef« stb. Végződik a XXII.^b l. 1. hasábjának 17. sorában e mondattal: »el meegýek es megh latom hw tet mýnek elótte mech ckalok.«

»Negywen kett Caput.«

Kezdődik ekképen: »FEL kelween azert Izrael mýnden ýawaval, ýewe az fogadasnak kwtahez« stb. Végződik a XXIII.^a l. 1. hasábjának közepén e sorokkal: »mert vtallýak az egiptombelýek az Barom paztorokath.«

»Negywen harm(adik) Caput.«

Kezdete: »BE menwen azert Joseff ffaraho kýrlnak eleýbe monda« stb. Vége a XXIII.^b l. 1. hasábjának végén ezen szavakkal: »Ottan Izrael az agý feje felee fordwla es ymadaa vrýstenth.«

»Negyween Neegy Caput.«

Kezdősorai: »HOgý ezek megh lettenek vona meg ýzeneek Joseffnek hogy az hw attýa halarra korwlt vona« stb. Végződik a XXIV.^a l. 1. hasábjával ekképen: »kýt ennen magam vettem en fegyweremmel az Amorreosnak kezeeból.« A

»Negywen ewth caput«

a XXIV.^a l. 2-ik hasábjával ezen szavakkal kezdődik: »ELeýbe híwan azerth Jacob hw ffýaýth es monda hw nekýk« stb. Végződik a XXIV.^b l. 2. hasábjának 11. sorával imígy: »egýbe teewe hw kezeýt labajt az agýon es kýwe mwleek es mene hw nepe wtan.«

Ugyanott következik a;

»Negywen hat Caput«

mely a Genesisnek utolsó fejezete.

Kezdeté: »HOGy azt latta Joseff ottan hw attyanak ortzayara esseek« stb.

Vége a XXV.^a l. 2. hasábjának közepén e sorokkal: »es megh keneek hwtet draga kenettel es megh tartaa hwtet egy helyen egiptomba Amen.« Eddig terjed a genesis, a mint ezt az eredeti szöveg következő colophonja jelzi: »Eth vagyon veghe moyses elsew kenyweenek kynek newe Genesis.«

Az ezután következő sorok már az Exodust vezetik be a következő vörös felirással: »Eth kezdetyk el Moysesnek masod Kenywe Elsew Caput.« Ez alatt: »Incipit liber hellesmot hoc est exodus.«

A szöveget színes és aranyos initiale nyítja meg, melynek végeiből a lapszélekre kezdetleges kivitelű virág arabeszkzek futnak ki. (Lásd a harmadik műmellékletet.) Itt feketében még a következő felírás olvasható: »Ymaran el kezdetyk az Moysesnek masod kenywe k ý hellesmothnak az az k ý eredeesnek magy arasztatyk.«

Kezdősorai: »Ezek az yzrael ffyáynak newok k ýk mynd fel meenenek egiptomba« stb. Végződik a XXV.^b l. 1. hasábjával ekképen: »vala menea lean azokat megh tartzatok.« A

»Masod Caput«

Kezdődik a XXV.^b l. 2. hasábjával ezen szavakkal: »TAmada k ý azert azon kezbe ek ý ember leuinek hazabol« stb.; s ugyan ezen levél és hasábon a következő sorral megszakad: »es lataa az hw nyomorwáságokat es egy egiptombely eth« stb. Ezzel a töredéknek vége.

Végre megjegyzem, hogy a töredék levelei bekötve nincsenek, hanem kötetlenül abban az állapotban vannak, a mint az anyacodexből történt kiszakítás után voltak.

nyire

fol. 125v

Azok ott zolgálatot tenek az állatoknak nagy szárral geted napvagy kúty mlyon kattanak vonca az kattan földben lakozok mondának nagy szalmoz vagy on mastan az egyptom bélyeknek és annak okert az helyek newezeek egyptom szalmozanak. Azonképen tenek azek az jacob fíray mynt meg vala híveket paranzalwan es goz man az hely kattanmak földere ten eteek el híveit az kettos wduba kúty ven vala abraham tenetteese effon tvl egeos frátwé mambrelak ette ne és gaza ceree joseff egyptomba mynd fíw atyassaywa el seengsewet in atyafnak azek fala vian megk felelmeenek fíw atyassay es emy m afnak azek monyana vala netalan cal megk emelkírt az gogvlagról kyt myattwnt zenvedot es gonozty te nyon ezette nyarokunk es megk yzeneek híveket az az azek megk paranzalan myntkínt mynt ezette meg fátwa gogy fíw zawa uat teneked meg mon danok keelet gogy es felepyed the atyafssaynak veengit híveit es go nossaggyt the etteme. Ello es azek azon kírúnt gogy az amek zóray ahak the atyadmak az az zórayd es eelkyen alnosfany az az zórayd es kera zalwan joseff az az zórayd az az mytoron azek etteke azek zórayd fíw atyassay ynadak gogy az zórayd az földre es mondának mynd the zórayd vagyunk fíveket man monda az atyafok felely myntem etteke alhatunk ystennet etteke myntem y gonozty gondolatok en tóraym wí yst ten kedegh azek yora forodama gogyffel magasztatgna engtemet myntem mastan kóttatok es gogy sok nepes ydwezeytane en myattan. Azek az atyafok felely. En et eeltemet kúty kúty es ty apotokaty. Megk vügarzta ta azek híveit es kymyen zólay fíw netyk.

Es lakozek egyptomba mynd fíw atyafnak hazavát. Es zagy tyz yzendeegh ette es effaymnak taia hazmad yzen valo fíraya. Manasse fíyanak es illachyrtak fíray tenek joseffnek tórayden. Amak vama monda fíw atyassaynak. En galalomnak vama wí ystén tóteketi meny tatogaty es kúwe vzen eenen es feldyol. az földre kúte megk eskoty. Abrahamnak ysaknak es jacob es mo da híveket mytoron megk tatogaland tóteketi wí ystén vgyeték kú az en tes temerá eenen ty veletek en atyafmnak kopozsokba es kúwe moleek zagy tyz yzendeew vian es megk keneek híveit. Diaga kenettel es meny tartak híveit egy helyen egyptomba. Amen. Etá vagyon. Veghe moyses elser keny weenek kúnek newe benefis. Etá keredetuk el moysesnek masod kénywe. Elsew Cap.

Appit liber hellesmoc
Got et exodus
Ymaran et keredetuk az
moysesnek masod kénywe kú hellesmogynek az az keredesnek mag paraztatyk.

Ezek az yrael fíyanak newek kú ma ynd bel meenenek egyptomba jacob bal kú mynd fíw gagy zereit. Suben ymeon Lem lucas ysakar zabulon es benyamyrt. Dan nepcalym ad es azek. Valanak azek zammal mynd az telkók kú jacobhol. zarmazarak ystewenen men ymaran joseff egypto bawala kú mytoron megk kúte vana mynd fíw atyassaywa el es nemzaty wek az yrael fíyan el bewoleketek es el zaporodanak es feleite megk es eslywon bel coltek az földre. Thama azonkegbe wí yrael egypto

Hasonmás a Jordánszky codex győri töredékéből.

Aliud prohemium

Vt istemnek zene ma-
 lattia myat el kezdet
 tennek nyivaban valo
 bel ykatasara meg kel-
 chodnynt. Merz Moyses professanak
 czak eue fenve vagon es lelekettye
 stem zene akaratnak yvvenso ydok
 es dolgotnak abrazattrok nak ysmere
 tize hylaydon az es elo ystemek zet
 pazancsolattabol. Hylaydon kety kety
 nak yvel kettak ty deakyl pentateucon
 el nevel nevezetynk. Az else fenve si-
 do neiven mondatyk Hresich deaky
 nelwen Genesis Magyar nelwen kezert
 avag zyletet. Merz az else fenve
 arrol vagon mykeppen vt isten menve
 es felert cenghet es benne valo allato
 kat semlybol teremce zerze es zyle.
 Masod fenve sidovl hellefmoth dea-
 kyl Exodus magarrol hvatal avag
 eredet. Merz arrol vagon mykeppen
 vt isten Israhel syayt Egyptombol szano
 nak kemen fosszatabol. Moyses profess-
 nak myatta ty hvwa es ty hozza
 Darnad fenve sidovl. Vairita deakyl
 Lemitus magarrol zentulcetes merz
 arrol vagon mykeppen vt isten. Moysesnek
 az zene pazancsolatokat es mynden istem
 ygasagnak termeret ty adas es yelen-
 se es moyses acal az es neynek
 Heged fenve sidovl. Varedaber deakyl
 kumen magarrol zamlatentis merz
 arrol vagon mykeppen vt isten az ist
 syaynak zamokat deve. Moysesnek es
 azornak myatta meg zamlatatvan
 Hwted fenve sidovl elleaddabermicra
 kyl denceronomium magarrol vallas
 avag ysonyagteetel merz arrol vagon
 mykeppen Moyses. vallas testamentomgt
 es fuzeh zerze. vt isten kezert es ist
 syay kezert. Hb halalanak elente hogy
 soha vt istentivol el ne haylananak.
 az tervent es cessen meg tartanak.
 met vt isten hlyket mynden ygasag
 ban es zenthsegben es tellyes vylagbol
 maganak valastotta vona az vghy zent
 dnyaknak vaceretj es fogadasagerent
 Amer. Moysesnek elseu fenve

Principio Creavit deus tm
 et terram Terra aut erat manib. et
 vacua i tenebris erant super faciem
 abyssi i spiritus domini ferebat sup aquas
 Dixit qz deus fiat lux i facta e lux
 Et vidit deus lucē qd esset bona. Et
 diuisit lucē a tenebris appellauitqz lucē
 diem i tenebras noctem factumqz est
 vespere et mane dies vnus. Dixit quoqz
 deus fiat firmamentū in medio aquarū
 i diuidat aquas ab aquis. Et fecit deus
 firmamentū diuisitqz aquas que erant
 sub firmamento ab his que erant super
 firmamentū. Et factum est ita. Vocauitqz
 deus firmamentū celū. Et factum est
 vespere et mane dies secundus. Dixit vo
 deus. Congregentur aque que sub celo
 sunt in locū vnu et appareat auda

Hasonmás a Jordanszky-codex győri töredékeiből

Emle kinek hro szryaval eelnek mynd az Jentet kyt zene Sacratiben eelnek
 Te vag mynd zymeknek ghevedetes vylagossaga kyt naponted ce zep zynedet kyman
 sagal neekyt Te vag mynden tehed zerecsz gondolkodo avotolo es kymansagal ke
 resz lelkeknek eeslegge es ylvesszge menendy vta Te vag kyt myndent az
 merrejekre vonjaz es el galando vylagtszwl el zakaszt Te vag kyt mynden
 vezedelmitvöl meg mentel ez mynden yfenny yoktul eemettel meg elegsenty
 kyt Agyon nekünk dnyia fhyw zent lelek zekktöl ezekkedmen

**Sodogsagos zent Jeronimus Doctoznak epistolaya Moyses pheta
 uac ewel kemwenek dyaulasazol es dambor pispok barattyanak**

S kymansagos leweledet eemelti vettem oh zerecsz baratom
 Desiderij tyben kez gog en Moyses profetanak kemvetty kyt cellen
 new alae hrvattatyt pentateucon sidoszrol deakynelhuze val
 coztatnam rollehet yghen vezedelmes dolog legem es az en ream
 vgaro nelvessztywl sok bantaszom legem kyt az koltyt gog
 az reghy hetgwen magarazo doctozokat es en myomman valo
 magarazasomal el akatom forcanj es rekentny De yvsson vol esedben hog
 gatorca mondottam mere en vstenthy vel eom es malastom zerecsz eemest
 azem valamit ehesek vnak tycesszghere el dnyazene eszaznak tyvovletyre
 demyt nem yvketvwen egebetnek kardasaghyt es zeghenszghyt mag serzenye
 ezze helysem kezevesszem hog hallottam vona Origenes mesternek hro ka
 sar kyt az reghy Theodotus new mesternek magarazasaban egelevetty emmen
 magat kyt nemel helen nylnaban magarazwan nemel helen meg foyssvan
 es el zeketvwen az vask emmen akarmy zerecsz veleszwl kyt zent ewangeli
 staknak es zent apostoloknak mandasy nylnwan bizondysnak kyt kessyl soka
 kat olvassant az oh cerzemnek hrvattatvwen kyt my kufvnyban nem leletnek
 Mykopen mondanam Egiptombol hrvam en svamat Masod mere nazareos
 nak az az zentnek hrvattatyt harmad es meg lattyak nylnwan kyt kenzot
 tinak leged es elo vyznek folyo vzy folnak kyt hro mellebol boted kyt sem
 zem nem latot sem fyl nem hallot sem embernek hro zyreben nem zallot kyt
 ker meg zerecsz vstent met zerecsznek es nag sokat cellenek kyt mynd kymans
 dal bostvzerecsz valo magarazagot kevannak kereget meg azert az reghyket hol
 vamat eek meg pvan kyt qn nylnwan rea nem felehetnek az sidoszak
 hro kenvokbol My feleltvnt vax mere az else vagon ofec profetanak kemwenen
 Masod hrvasnak Harmad zakanasnak kemvenen leged salamon pelotabezesh
 ven gward esmeq hrvasnak kemvenen Merit sokat kyt aznem khrvokat es nem
 euyt el tevedot egeel avrag egebet mondasinat alyvtyak avrag eterlen ma
 garazvak Jelemmen vala gol celfes oh cerzenden es profetanak kemvokben az dy
 nesegot zent haromsagmak zemelyzöl bizonsagot calataty avrag egebet kppen ma
 garazvak avrag myndenestvylfogva el vezeglyk dize kashozassot ce az reghyketty
 emnek okert Soemlyken ne Merit mykopen alyk magarazvak az trassz Cystus
 yletentet elente es myt nem ezettentet kelysagben hattanak My kedgpen es hnt
 ven meg eesszvlwen Cystus Jcsynak zent halalanak es fel emadasanak vtarma
 nem zat profetalasokat magarazwan mynt vntabardon dologt yvvan Merit mal
 kppen bejeletnek kyt hallattatnak mynt kyt lattatnak Azert kyt yoban eeghene
 yoban magarazvak es yoban ezelek Merit vala myt az reghyket nem hrvattatnak
 avrag el magatnak vvwnt Jcsus Cystusrol Vokat zent lelek mynt az zent apostolok
 nak rasokbol es cannsagokbol nylnwan ysmeryek es lattyak dize vzwntnak zent
 apostoli myndeneklyst eke hely carznak kyt kedegten magarazvak vvolso hely fgy
 laynak amen Merit es kelyk kozonsagol kyt ezt rom seahyerekt ymagarazvak amec

Hasonmás a Jordánszky-codex györi töredékéből.